

“Maar het is een grote opluchting dat er geen slachtoffers zijn gevallen”

De kop van dit artikel is een citaat van een woordvoerder van de TU in Delft, de universiteit die onlangs werd getroffen door een grote brand. De uitspraak suggereert dat er bedenkingen zijn bij de brandveiligheid op deze universiteit. Dit brengt ons al snel op de vraag wat brandveiligheid nu eigenlijk is.

Persoonlijke veiligheid staat voorop als het om brandveiligheid gaat. Het is het voornaamste aspect, want we willen natuurlijk niet dat er slachtoffers vallen bij een brand. Het is daarom dus niet zo vreemd dat de overheid de persoonlijke veiligheid heeft geregeld door wet- en regelgeving. In Nederland moeten mensen erop kunnen vertrouwen dat ze veilig kunnen vluchten als er brand uitbreekt. Er is de afgelopen jaren veel gesproken over deze wetgeving en het effect daarvan. Bij de brand in Delft zijn geen slachtoffers gevallen. Er is dus aan de wet voldaan. Toch is er een 'maar'.

In het universiteitsgebouw in Delft stonden belangrijke meubelen (van onder anderen Rietveld en Le Corbusier) en er lagen documenten en geschriften met grote culturele waarde. Die moeten goed beschermd worden, want ze zijn onvervangbaar. Veel van bovengenoemde zaken zijn door de brandweer gered. Belangrijke onderzoeksresultaten zijn helaas wel verloren gegaan bij de brand. Aan de onderzoeken hebben veel academici jarenlang gewerkt. De onderzoeksresultaten zijn niet precies in geld uit te drukken, maar de emotionele schade bij de onderzoekers is groot. Het heeft hun namelijk veel energie gekost om tot de onderzoeksresultaten te komen. Zoals ik hierboven al schreef: er zijn geen slachtoffers gevallen bij de universiteitsbrand in Delft. Maar was in dit geval 'brandveilig' wel echt 'brandveilig'?

Er is niet veel meer over van het gebouw. Het gehavende complex was direct rijp voor de sloop en dat betekent een strop van maar liefst honderd miljoen euro. Studenten hebben geen collegezaal meer en de werkplek van veel medewerkers is verloren gegaan. Bovendien is een gevaarlijke situatie ontstaan, doordat er asbest is vrijgekomen. Slechts zelden vormen deze voorspelbare gevolgen een criterium bij het bepalen van de te nemen brandveiligheidsmaatregelen. Dat is jammer en, nog belangrijker, zeer onverstandig. Het pand van de TU Delft was veertig jaar oud. Natuurlijk zijn daarin niet de modernste brandveiligheidsinstallaties verwerkt. Wel kunnen en moeten we ons afvragen of de verantwoordelijkheid van het management voor veiligheid in dit geval ophoudt bij de oplevering van het gebouw. De vraag stellen is deze beantwoorden.

De faculteit bouwkunde is een plek waar bouwkundige brandveiligheid onderwezen wordt. Het gebouw is dan ook niet alleen zelf beschadigd, ook het imago van 'Delft' heeft een flinke deuk opgelopen. Naast financiële schade en emotionele schade, is hier dus ook imagoschade ontstaan.

Er is ook tegenwoordig nog te weinig aandacht voor brandveiligheid bij het bouwen van kantoren, andere gebouwen en huizen. Dat komt onder meer doordat iedereen op een andere manier naar deze veiligheid kijkt. Iedereen heeft zijn eigen afwegingen. De wettelijke eisen worden wel vaak nagekomen, maar daar blijft het dan ook bij. Het bouwbudget is vaak leidend en dat gaat ten koste van de veiligheid. Immers, door het treffen van juiste maatregelen, blijft de schade bij een brand vaak relatief beperkt. Kortom: een kleine investering voorkomt een zeer groot financieel risico. Het verhaal dat veel bedrijven na een brand binnen vijf jaar failliet gaan, is u wellicht bekend.

Het gebouw van de TU Delft zou gered zijn als het was uitgerust met een sprinklerinstallatie. Het belang van sprinklers in Delft was al geruime bekend bij de

universiteit. Sprinklers worden al meer dan honderd jaar toegepast in allerlei gebouwen en dat is natuurlijk niet voor niets. Het systeem is zeer betrouwbaar en wordt periodiek (vaak jaarlijks) door certificatie- en inspectiediensten gecontroleerd. Dat controletraject begint al bij het ontwerp en blijft voortduren als het systeem in een gebouw is geplaatst. Uit onderzoek blijkt dat sprinklers voor 99,4% betrouwbaar zijn. Dat is een score die door geen enkel ander systeem geëvenaard wordt. En wist u dat de meeste branden door slechts vier sprinklers geblust worden? Want ook dat weten helaas maar weinig mensen: sprinklers worden alleen geactiveerd op de plek van de brand zelf. De rest van het gebouw, waar geen brand is ontstaan, laten ze ongemoeid. Verhalen dat sprinklers bedrijven helemaal blank zetten, zijn dus echt niet juist.

Als brandveiligheidssystemen al tijdens de bouw worden verwerkt, zijn de kosten relatief laag. Zeker in vergelijking met de kosten die ontstaan als een brand niet door sprinklers wordt geblust. Gelukkig is een sprinklerinstallatie al verplicht in hoge gebouwen vanaf zeventig meter, maar ook voor lagere gebouwen is dit systeem beslist geen luxe. Bovendien hoeven brandwerende afscheidingen niet meer de indeling van een gebouw te bepalen als er sprinklers aanwezig zijn. Bedrijven worden hierdoor dus een stuk flexibeler als ze ruimten willen veranderen.

Natuurlijk kost een sprinklerinstallatie geld, maar dat bedrag weegt zeker op tegen de risico's die bedrijven zonder zo'n systeem lopen. Uit een onderzoek van enkele jaren geleden blijkt dat de kosten van een sprinklerinstallatie te vergelijken zijn met de kosten van projectvloerbedekking. Niemand overweegt om op vloerbedekking te bezuinigen. Is brandveiligheid voor eigenaren en gebruikers minder belangrijk dan esthetiek? Laten we hopen van niet!

Gebouweigenaren en -gebruikers moeten hun verantwoordelijkheid nemen als het om brandveiligheid gaat. Het is echt niet zo moeilijk om die verantwoordelijkheid inhoud te geven. Tijdens bouwprocessen moeten alleen de juiste keuzes worden gemaakt. Niet het budget moet die keuzes bepalen, maar het risico. Alleen door een verstandige afweging is optimale brandveiligheid realiseerbaar en te handhaven.

Rob J.M Hartgerink

Rob Hartgerink is directeur van de NOVB, de Nederlandse Organisatie voor Brandveiligheid